

Evaluatie over de uitvoering van het Convenant Limburgse taal

1. Aanleiding

Op 27 november 2019 ondertekende de gedeputeerde van de provincie Limburg (hierna: de provincie) en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) het Convenant inzake de Nederlandse erkenning van de Limburgse taal¹.

Dit convenant is opgesteld ter bescherming en bevordering van de Limburgse taal.

Ten grondslag aan het convenant ligt het Europees handvest voor regionale talen of talen van minderheden (hierna: Handvest)². Het Limburgs is in 1997³ onder deel II⁴ van dit Handvest erkend. Een deel II erkenning bestaat uit algemene doelstellingen en beginselen voor de bescherming van een taal. Hiermee erkent de regering de Limburgse taal als zelfstandige regionale taal en ziet deze taal als een verrijking voor het Nederlands cultureel erfgoed. Met het ondertekenen van dit convenant spreken de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provincie Limburg af zich naar vermogen in te zetten voor het behoud en de bevordering van de Limburgse taal. Hierbij geldt dat de provincie Limburg een voortrekkersrol heeft met betrekking tot het ontwikkelen van het Limburgse taalbeleid, waarbij de provincie zelf bepaalt waar op passende wijze aandacht gegeven kan worden aan de bescherming van het Limburgs, en dat de minister daar waar mogelijk een complementaire rol vervult. Beide partijen hopen daarmee de trend van het afnemend gebruik en overdracht van het Limburgs te keren en de Limburgse taal levend te houden.

Het convenant schrijft voor dat twee jaar na de ingangsdatum een evaluatie moet plaatsvinden. Dit rapport geeft daar, met vertraging vanwege corona, aanvulling aan. Deze evaluatie ziet op de uitvoering van hetgeen in het convenant is gesteld. Hiermee wordt een overzicht gegeven van de inspanningen en activiteiten van de convenantpartners. In welke mate het convenant als instrument effectief is in het bijdragen aan de hierboven genoemde doelstellingen is geen onderwerp van deze evaluatie. Dit document kan de betrokken partijen wel helpen hierover een beeld te vormen.

In hoofdstuk 2 zullen de afspraken die in het convenant zijn gemaakt en de inzet van beide partijen omschreven worden. Hoofdstuk 3 en 4 schetsen het taalbeleid dat de provincie Limburg de afgelopen jaren heeft gevoerd. In hoofdstuk 5 zal de doorgevoerde beleidsintensivering vanuit de provincie besproken worden. Hoofdstuk 6 geeft de gesignaleerde knelpunten weer. In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen.

2. Evaluatie convenant

Dit hoofdstuk geeft per lid weer wat in artikel 2 van het Convenant inzake de Nederlandse erkenning van de Limburgse taal is afgesproken en hoe de betrokken partijen deze afspraken hebben ingevuld.

Lid 1. *Partijen spannen zich, voor zover dat in hun vermogen ligt, in en werken samen om het Limburgs als regionale taal in Nederland te behouden, het gebruik te bevorderen en de positie van het Limburgs te stimuleren, zonder de totstandkoming van nieuwe Wet- en regelgeving.*

Zowel de provincie als BZK hebben zich de afgelopen jaren, naar vermogen in relatie tot de rolopvatting en met de inzet van beschikbare middelen en menskracht, ingezet om de Limburgse taal te stimuleren. Zoals afgesproken in het convenant heeft de provincie een voortrekkersrol met betrekking tot het stimuleren en ontwikkelen van het Limburgse taalbeleid. De inhoudelijke inspanningen van de provincie op het taalbeleid dat de afgelopen jaren is gevoerd zijn nader uitgewerkt in de hoofdstukken 3 en 4.

¹ <https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/stcrt-2019-64467.html>

² Zie <https://wetten.overheid.nl/BWBV0001223/1998-03-01>. Dit Handvest is in 1992 door het Comité van Ministers van de Raad van Europa opgesteld en per 1 maart 1998 van kracht gegaan. Nederland hoort bij de eerste landen die het Handvest in 1992 hebben ondertekend. In 1996 is het Handvest in Nederland geratificeerd en per maart 1998 van kracht. Het doel van dit Handvest is enerzijds het behoud en gebruik van regionale talen en talen van minderheden te borgen als onderdeel van Europees erfgoed en anderzijds om de sprekers van deze talen de mogelijkheid te bieden om deze talen zowel in het openbare als persoonlijke leven te kunnen gebruiken.

³ In maart 2022 was dit precies 25 jaar geleden. De steunfunctieorganisatie van de Provincie heeft hier extra aandacht aan gegeven. Het geeft duidelijk weer dat het belang van taal bij de taalpartners in de provincie leeft en dat de Provincie zich graag hiervoor in wil zetten.

⁴ Zie Artikel 7 van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden.

De inspanning van het ministerie van BZK heeft zich de afgelopen periode vooral gericht op het creëren van mogelijkheden om kennis en ervaringen op het gebied van taalbeleid uit te wisselen. Dit was een van de aanbevelingen van het expertcomité vanuit de Raad van Europa. BZK geeft hier vorm aan door tweejaarlijks een symposium Erkende Talen te organiseren. Dit symposium is vrij toegankelijk voor iedereen die betrokken is bij regionale en minderheidstalen in Nederland. Bij de laatst gehouden editie zijn ook partners uit het Limburgse taalveld aanwezig geweest, een aantal van hen heeft ook bijgedragen aan het symposium. Daarnaast faciliteert BZK gesprekken tussen de provincie Limburg en andere departementen, zoals OCW, die de provincie kunnen ondersteunen bij het uitwerken van hun taalbeleid.

De financiële inspanningen en activiteiten van zowel de provincie als het ministerie van BZK zijn in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt.

Provincie Limburg	
Structureel: Jaarlijkse financiering via Huis voor de Kunsten Limburg (HKL)	
Inzet HKL voor Limburgse taal uit reguliere middelen, vanaf 2023 als onderdeel van Hoes veur 't Limburgs	Ca. € 140.000,-
Hoes veur 't Limburgs, vanaf 2023	€ 75.000,-
Raad veur 't Limburgs, vanaf 2023 deels ingezet voor Hoes veur 't Limburgs	€ 45.843,-
Veldeke	€ 28.000,-
Incidenteel	
2019: Subsidie aan Stichting LIMx	€ 50.000,-
2020: Prijsvraag voor stimulering onderwijsmateriaal	€ 25.000,-
Uitvoering prijsvraag door HKL	€ 5.000,-
2020 & 2021: Subsidie aan vereniging voor Limburgse Dialecten en Naamkunde	€ 3.000,-
2022-2023: Subsidieregeling Erfgoed (voor taalprojecten)	€ 190.000,-
2023: eenmalige extra bijdrage Hoes veur 't Limburgs	€ 50.000,-
2023: Subsidie aan Limbörgse Academie voor D'n Dictionair	€ 38.350,-
Activiteiten: Bijeenkomst voor Limburgse gemeenten met betrekking tot Limburgse taal	
Ministerie van BZK	
Incidenteel	
2019: Bijdrage aan de provincie Limburg ter bevordering convenant	€25.000,-
2023: Bijdrage aan de provincie Limburg voor bevordering van de Limburgse taal (ingezet door de provincie voor Hoes veur Limburgs)	€75.000,-
Activiteiten	
2019 en 2022: Symposium Erkende Talen	

Lid 2. *De in het eerste lid bedoelde inspanningen en samenwerking worden binnen een jaar na sluiten van het convenant, in consensus, nader uitgewerkt in procesafspraken over onder andere elkaar actief informeren, communicatie en inhoudelijke afspraken. Deze afspraken moeten passend zijn in de gegeven landelijke, regionale en lokale context en de nationale erkenning onderschrijven. De provincie neemt het initiatief en organiseert het maken van deze afspraken.*

Deze procesafspraken zijn vanwege onder andere de coronapandemie niet binnen een jaar na het sluiten van het convenant gemaakt. Naar aanleiding van deze evaluatie worden nieuwe procesafspraken opgesteld.

Lid 3. *Partijen dragen gezamenlijk zorg voor de in het tweede lid bedoelde afspraken.*

De procesafspraken worden opgesteld naar aanleiding van deze evaluatie. Partijen zullen zich beide inzetten voor de afspraken.

Lid 4. *Partijen evalueren binnen twee jaar na inwerkingtreding het convenant.*

Vanwege de coronapandemie is dit niet binnen twee jaar gebeurd. Met het opstellen van dit rapport geven de minister van BZK en de provincie alsnog invulling aan dit deel van het convenant voor het eind van 2023.

3. Focus van het taalbeleid

Het convenant mede opgesteld naar aanleiding van de constatering dat de Limburgse taal in afnemende mate wordt doorgegeven aan jongere generaties. Zowel de provincie als het ministerie van BZK erkennen dat deze trend kan leiden tot een ongewenste verzwakking van de Limburgse taal. Het is daarom noodzakelijk om een passend taalbeleid te voeren en deze trend te keren. De provincie heeft in de ontwikkeling van het Limburgse taalbeleid een voortrekkersrol, waarbij zij zelf bepaalt waar en op welke wijze aandacht kan worden aan de bescherming van het Limburgs. Dit hoofdstuk gaat nader in het op taalbeleid van de provincie.

Naar aanleiding van hun bezoek aan Limburg in november 2019 deed het expertcomité vanuit de Raad van Europa⁵ in 2020 onder andere de volgende aanbeveling voor de Limburgse taal:

Further develop the teaching of Limburgish and Low Saxon as regular school subjects and extend the offer of education in these languages, including at pre-school level.⁶

Ook bij de visitatie van het expertcomité in 2022 is de afnemende overdracht van de taal aan jongere generaties als punt van zorg genoemd. Door specifiek op jongeren als doelgroep in te zetten wordt deels invulling gegeven aan deze aanbeveling en zorg. In de provinciale Beleidsbrieven Erfgoed 2020-2021 'Erfgoed leeft'⁷ en 2022-2023 'De kracht van Erfgoed'⁸ heeft de provincie de Limburgse taal als expliciet speerpunt opgenomen en hier concrete acties aan verbonden, hier is ook de focus op jongeren nadrukkelijk benoemd. Deze focus op jongeren is ook verankerd in de lopende subsidieregeling en de ondersteuning van Hoes veur 't Limburgs.

Vanuit Nederland is er aangegeven richting het expertcomité dat de Nederlandse Grondwet vrijheid van onderwijs verankert. Daarmee is het in relatie tot de Deel-II erkenning niet mogelijk om scholen te verplichten om les te geven in het Limburgs. Scholen hebben zelf de keuze om een deel van de vrije ruimte in het curriculum te gebruiken om meer aandacht te geven aan de Limburgse taal en cultuur. Ook is er wettelijk de ruimte om het Limburgs op scholen en in de kinderopvang mede als voertaal te gebruiken. De provincie zet zich binnen haar mogelijkheden in om de Limburgse taal in het onderwijs zoveel mogelijk te stimuleren en faciliteren. In hoofdstuk 4 en 5 van deze evaluatie wordt toegelicht hoe de provincie dit heeft opgepakt.

4. Beleidsinzet van de provincie

Sinds de inwerkingtreding van het convenant in 2019 heeft de provincie in samenwerking met het Limburgse taalveld verschillende taalinitiatieven ondersteund. Binnen de Limburgse samenleving zijn verschillende taalorganisaties en individuele initiatiefnemers actief die zich op hun eigen manier inzetten voor het behoud en gebruik van de Limburgse taal. Waar nodig en waar mogelijk heeft de provincie zich ingezet om deze organisaties en hun taalinitiatieven te ondersteunen. Ook heeft de provincie subsidieregelingen ingesteld voor het ontwikkelen van taalinitiatieven.

4.1. Steunfunctie Taal

De provincie stelt steunfunctieorganisatie Huis voor de Kunsten Limburg (HKL) in staat om als procesbegeleider het Limburgse taalveld te ondersteunen, kennisdeling te bevorderen en initiatiefnemers te helpen met realisatie van projecten. Een deel van de structurele middelen die de Provincie beschikbaar stelt vloeit via HKL naar andere organisaties binnen het veld. Zo

⁵ Om te kunnen evalueren hoe de betrokken landen het Handvest toepassen in de praktijk is er een controlemechanisme door de Raad van Europa in werking gesteld. Een expertcommissie vanuit de Raad gaat op basis van een vastgesteld cyclus alle betrokken landen en gebieden langs, zodat zij op basis van deze bezoeken een evaluatierapport voor kan leggen aan het Comité van Ministers. Op basis van deze evaluatie wordt een aantal aanbevelingen m.b.t. het verbeteren van het taalbeleid aan de betrokken landen/regio's gepresenteerd.

⁶ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809fab3c

⁷ Te raadplegen via <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/>

⁸ Te raadplegen via <https://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur/erfgoed/>

vloeien er financiële middelen naar Veldeke Limburg⁹(€ 28.000,00) en de Raod veur 't Limburgs¹⁰ (€ 45.843,00). Ook binnen de subsidieregeling (toegelicht in paragraaf 5.1) speelt deze organisatie een rol. Gezien haar expertise binnen het onderwerp en het veld acht de Provincie het van belang dat deze organisatie een advies uitbrengt over de betreffende initiatieven, in afstemming met genoemde andere organisaties.

4.2. Prijsvraag

In november 2020 heeft de provincie in samenwerking met het HKL een prijsvraag¹¹ uitgezet met als doel de ontwikkeling van Limburgs onderwijsmateriaal stimuleren. Projecten moesten zich richten op de doelgroep van 0 t/m 12-jarigen en in de uitvoering een onderwijspartij betrekken. In totaal was er € 50.000 beschikbaar voor de winnende projecten. Hiervan is € 25.000 door het ministerie van BZK beschikbaar gesteld en € 25.000 door de provincie. De vier winnende initiatieven kregen elk € 12.500 om hun initiatief uit te voeren. Een deel van deze projecten is inmiddels gerealiseerd.

4.3. Subsidie verleend aan de Vereniging voor Limburgse Dialecten en Naamkunde (VLDN)

In 2020 en 2021 heeft de provincie subsidie verleend aan VLDN. Deze stichting zet zich in voor de studie van het dialectologisch en naamkundig erfgoed van Nederlands en Belgisch Limburg. VLDN zet deze subsidie in voor het organiseren van een congres en het uitgeven van een jaarboek met academische teksten over de Limburgse taal. Op die manier stimuleert de provincie kennisdeling en onderlinge ontmoeting in het internationale Limburgse taalveld.

4.4. Subsidie verleend aan stichting LIMx

Stichting LIMx kreeg een bijdrage vanuit de provincie voor de podcast reeks 'De Limburgse taal &...'.¹² Deze reeks belicht de levendigheid en het gebruik van de Limburgse taal in zowel de professionele als de persoonlijke sfeer vanuit diverse invalshoeken. Uit de luistercijfers en reacties is gebleken dat de podcast een relatief jong publiek trok.

5. Beleidsintensivering 2022-2023

De provincie heeft eind 2021 de Beleidsbrief Erfgoed voor 2022-2023 gepubliceerd, waarin ten aanzien van Limburgse taal de volgende acties zijn opgenomen:

5.1. Subsidieregeling Erfgoed

De Limburgse taal is een onderdeel van de nieuwe subsidieregeling Erfgoed voor 2022-2023 (zie bijlage 3 van de regeling). Het doel van de regeling t.a.v. de Limburgse taal is om projecten binnen het taalveld te stimuleren en helpen te realiseren. Een belangrijk criterium is dat het project zich moet richten op het bestendigen en/of uitbreiden van het gebruik van Limburgse taal bij jonge Limburgers van 0 t/m 18 jaar. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van het expertcomité van de Raad van Europa, zoals in hoofdstuk 2 zijn genoemd.

In totaal is binnen deze subsidieregeling voor 2022-2023 een bedrag van € 190.000,00 beschikbaar voor taalprojecten. In 2022 kunnen initiatiefnemers van taalprojecten in aanmerking komen voor een bijdrage van maximaal € 12.500,00. Voor projecten die starten in 2023 is een extra eis dat de projecten financieel ondersteund moeten worden door minimaal één Limburgse gemeente. Deze eis is toegevoegd, omdat de provincie het belangrijk vindt dat het belang van taal ook bij de Limburgse gemeenten gaat leven.

5.2. In gesprek met gemeenten

Om gemeenten te stimuleren zich te committeren aan het bevorderen van de Limburgse taal, heeft de Provincie in september 2022 een bijeenkomst georganiseerd voor de wethouders cultuur en erfgoed van alle Limburgse gemeenten. Er waren tien gemeenten aanwezig waarmee in samenwerking met diverse partijen uit het veld een paneldiscussie is gehouden.

⁹ Zie www.veldeke.net

¹⁰ Zie <https://hkl limburg.nl/netwerk/raod-veur-t-limburgs>

¹¹ Zie <https://hkl limburg.nl/prijsvraag-limburgse-taal>

¹² Zie <https://delimburgsetaal.nl/>

De deelnemers zijn daarbij gewezen op de voordelen van meertaligheid, toegespitst op de Limburgse taal, geïnformeerd over succesvolle projecten en geënthousiasmeerd om zelf met taalbeleid aan de slag te gaan. Vanuit de gemeenten zelf werd aandacht gevraagd voor het taboe rondom regionale taal. Vroeger werd gedacht dat het spreken van Limburgs de ontwikkeling of acceptatie van mensen in de moderne Nederlandse samenleving in de weg zou staan. Hoewel dit idee inmiddels is ontkracht en duidelijk is dat tweetaligheid juist voordelen biedt, heeft dit taboe nog steeds een negatieve invloed op het gebruik van het Limburgs thuis, in het onderwijs en in het openbare leven. De gemeenten geven aan dat onderlinge samenwerking van belang is om dit taboe weg te nemen.

Vrijwel alle aanwezige gemeenten onderschreven volmondig dat aandacht voor de Limburgse taal, met name in de context van onderwijs en kinderopvang, meerwaarde heeft en dat extra aandacht en samenwerking (lokaal, regionaal of provinciaal) kansen biedt. Er werd geconcludeerd dat voor een succesvol taalbeleid niet alleen financiële middelen nodig zijn, maar ook inzet om de taal actief onder de aandacht te brengen. De bijeenkomst was voornamelijk verkennend van aard. Er zijn dan ook nog geen concrete afspraken gemaakt over specifieke inzet of projecten. De bijeenkomst heeft bijgedragen aan een verdere versterking van de samenwerking tussen provincie en gemeenten. De vraag vanuit de gemeenten is om een dergelijke bijeenkomst jaarlijks te organiseren.

5.3. Structurele en incidentele financiering 'Hoes veur 't Limburgs'

Vanuit het Huis voor de Kunsten Limburg is er namens verschillende partijen vanuit het taalveld een voorstel gedaan aan Gedeputeerde Staten (GS) om Hoes veur 't Limburgs op te richten. 't Hoes moet volgens hen de plek worden waar alle kennis op het gebied van de Limburgse taal gebundeld wordt en een loketfunctie beschikbaar is voor het publiek. Daarnaast kan het 't Hoes hulp bieden bij het starten van onderwijsprojecten.

De provincie stond positief tegenover het initiatief maar kon de vraag niet volledig inwilligen. De Gedeputeerde Staten stelt structureel € 75.000,00 per jaar beschikbaar voor de realisatie van het Hoes. Hiervan is € 60.000,00 bedoeld voor een educatiemedewerker en € 15.000,00 voor een communicatiemedewerker. De provincie kiest voor deze focus op educatie in lijn met de aanbeveling van het expertcomité van de Raad van Europa en de inzet op de jongeren doelgroep.

In hun vergadering van 4 november 2022 hebben Provinciale Staten van Limburg aanvullend een motie (2924 Absil Jetten c.s. inzake Wea geave os Limburgs door) aangenomen waarin gevraagd werd eenmalig € 50.000,00 extra bij te dragen aan de ontwikkeling van het Hoes, zodat dit een goede start kan maken en zich vanaf het begin goed neer kan zetten. Deze middelen zijn bedoeld als uitvoeringsmiddelen, gericht op het promoten van het Limburgs bij kinderen en jongeren. Bij het Hoes is inmiddels onder andere een medewerker aangesteld die als verbinder onder andere relaties met de kinderopvang en scholen onderhoudt. Ten tweede werd in de motie verzocht de mogelijkheid te onderzoeken van een toekomstige financiële bijdrage van het Rijk. Dit is onderzocht, maar er is op dit moment geen mogelijkheid tot structurele ondersteuning vanuit het Rijk. Wel stelt het Rijk eind 2023 eenmalig een bijdrage van € 75.000,- ter beschikking aan het provinciefonds. De bedoeling is dat dit in overleg met de provincie Limburg ten goede komt aan het *Hoes*.

De volledige begroting van het Hoes wordt in 2023 overigens opgebracht door de Provincie Limburg. Naast bovenstaande € 125.000,00 (waarvan € 75.000,00 structureel) worden de overige middelen ingebracht door deelnemende taalpartners, waaronder de al bestaande steunfunctie-inzet door HKL, die vanaf 2023 onder het *Hoes* valt. Dit betreft ook Provinciale subsidiemiddelen.

6. Knelpunten

In dit hoofdstuk worden de knelpunten die worden ervaren binnen het Limburg taalbeleid uiteengezet.

6.1. Provincie investeert, maar kan niet alles alleen

De provincie Limburg investeert een aanzienlijk bedrag in Limburgse taal. Vanuit het ministerie van BZK zijn er incidentele bijdragen gedaan waar nodig werd geacht ter bevordering van de

Limburgse taal. In het Coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt'¹³ is aangekondigd dat het nieuwe College van Gedeputeerde Staten structureel € 1.1 miljoen voor de Limburgse taal gaat inzetten. Hoe dit budget precies zal worden ingezet, is dd. november 2023 nog niet duidelijk. Dit zal nader worden toegelicht in een nog vast te stellen Beleidskader cultuur en erfgoed 2024-2027. In het coalitieakkoord staat dat het belangrijk is dat kinderen op jonge leeftijd al in aanraking komen met de Limburgse taal. Vanuit de provincie Limburg blijft de wens dat het Rijk zich financieel inzet voor het bevorderen van de Limburgse taal.

6.2. Gemeenten willen graag, maar weten niet goed hoe

In de contacten met gemeenten is duidelijk geworden dat gemeenten het gebruik van het Limburgs willen bevorderen. Zij onderkennen het belang van aandacht op gemeentelijk niveau, zeker vanwege de diversiteit aan lokale varianten van het Limburgs. Een beperkt aantal gemeenten weet hier ook al beleidsruimte voor te creëren. Het faciliteren van onderling contact om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen is dus wenselijk. Er is echter zowel bij de gemeenten zelf als bij de Provincie en de provinciale steunorganisatie (HKL, Hoes veur 't Limburgs) onvoldoende capaciteit beschikbaar om gemeenten daadwerkelijk te ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen visie, beleid en uitvoering inzake Limburgse taal. Daardoor vindt dit slechts ad hoc plaats, terwijl juist op het gemeentelijke niveau de lokale behoefte en mogelijkheden het beste in kaart kunnen worden gebracht en bijpassende initiatieven kunnen worden ontwikkeld en aangejaagd. Gemeenten kunnen aansluiten bij het symposium voor Erkende Talen georganiseerd door het ministerie van BZK om kennis te delen en contact te leggen met andere regionale talen om te kijken wat daar werkt.

6.3. Limburgs als schoolvak gewenst, maar nog ver weg

Op enkele pilotprojecten en projectmatige aandacht voor het Limburgs op scholen na is er feitelijk nog geen ruimte om de aanbeveling van het expertcomité van de Raad van Europa om het Limburgs als schoolvak door te ontwikkelen gestalte te geven. Dit heeft gedeeltelijk te maken met vrijheid van onderwijs. De onderwijswetten van het funderend onderwijs verhinderen echter niet dat de scholen in Nederland aandacht besteden aan regionale talen waaronder het Limburgs. Scholen moeten hier zelf ruimte voor maken. Zowel vanuit de provincie als het Rijk wordt het belang onderwijs op het gebied van Limburgs benadrukt. Vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de provincie Limburg zijn er meerdere gesprekken gevoerd om te verkennen welke mogelijkheden er zijn die nu nog niet worden benut. De uitkomst van deze gesprekken zal worden meegenomen in de Limburgse beleidsuitvoering. Verder heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangegeven mee te willen helpen om scholen te informeren over de al bestaande mogelijkheden.

7. Conclusie en aanbevelingen

Met het ondertekenen van het convenant Limburgse taal in 2019 is een belangrijke stap gezet om de Limburgse taal te beschermen en het gebruik ervan te stimuleren. Zowel provincie als de Rijksoverheid hebben de afgelopen jaren activiteiten ondernemen om de vitaliteit van de Limburgse taal te bevorderen. Op dit moment is er nog weinig bekend over de effectiviteit van de verschillende activiteiten die worden ingezet om de Limburgse taal te bevorderen. In de komende periode zal daarom actiever worden ingezet op het monitoren van de activiteiten die worden ingezet en het effect daarvan.

Het convenant schrijft voor dat er procesafspraken tussen het ministerie van BZK en de provincie worden gemaakt over onder andere elkaar actief informeren en communicatie. Deze afspraken dienen passend te zijn in de gegeven landelijke, regionale en lokale context en de nationale erkenning van het Limburgs onderschrijven. Op basis van deze evaluatie is er een set aan werkafspraken overeengekomen tussen de provincie Limburg en het ministerie van BZK. Het doel is daarbij dat de Limburgse taal ook in de toekomst een levende taal kan blijven.

¹³ Zie <https://www.limburg.nl/bestuur/coalitieakkoord-2023-2027/>

Aanbevelingen en werkafspraken (2024-2027)

7.1. Vergroten van financiële ruimte

De ambities van het taalveld zijn de afgelopen jaren groter gebleken dan de financiële mogelijkheden van de betrokken overheden. De voorgenomen intensivering van de structurele inzet van 1.1 miljoen bij de provincie Limburg draagt bij aan het versterken van het Limburgs taalbeleid. Het Rijk kan een incidentele bijdrage doen waar ruimte is en dit nodig wordt geacht.

7.2. Betrokkenheid Limburgse gemeenten

Het is van belang dat ook Limburgse gemeenten aan de slag gaan met de Limburgse taal. De genoemde subsidieregeling erfgoed 2022-2023 en de bijeenkomst voor gemeenten in september 2022 zijn hiervoor belangrijke eerste stappen. Het ministerie van BZK onderschrijft deze belangrijke rol voor gemeenten en kan een ondersteunende rol vervullen. In 2023 zal opnieuw het symposium voor Erkende Talen door BZK worden georganiseerd. Hier worden de Limburgse gemeenten uitgenodigd om kennis uit te wisselen. Indien wenselijk kunnen gemeenten zich aansluiten bij het convenant Limburgs, zodat de samenwerking tussen provincie en Rijk zich uitbreidt naar gemeentelijk niveau. Dit kan worden ingericht naar voorbeeld van het convenant Nedersaksisch.

7.3 Monitoren en evalueren van het beleid

Op dit moment is te weinig bekend over de effectiviteit van de verschillende activiteiten die worden ingezet om de Limburgse taal te bevorderen. In de komende periode kan actiever worden ingezet op het monitoren van de activiteiten die worden ingezet en het onderzoeken van het effect daarvan. Het streven is dat er meer inzicht komt in de Limburgssprekende populatie en op welke wijze het beleid hieraan bijdraagt.

7.4 Rol binnen het onderwijs

In de aanbevelingen van de Raad van Europa in 2020 werd de provincie expliciet aanbevolen om meer in te zetten op taal binnen het onderwijs. Hiertoe behoren niet alleen Limburgstalige projecten in onderwijs en kinderopvang, maar ook Limburgs als taalvak op school. Vanuit de vrijheid van onderwijs volgt dat scholen niet verplicht kunnen worden om les te geven in het Limburgs. Scholen hebben momenteel zelf de keuze om een deel van de vrije ruimte in het curriculum te gebruiken om meer aandacht te geven aan de Limburgse taal en cultuur. De provincie kijkt in samenwerking met de partners hoe in dit spoor verder te gaan door scholen en kinderopvangcentra te informeren over het belang van aandacht voor de Limburgse taal en hen zoveel mogelijk te ondersteunen bij de praktische uitvoering daarvan. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft reeds aangegeven mee te willen helpen scholen te informeren over de huidige mogelijkheden.

7.5 Contact tussen Rijk en Provincie

Het ministerie van BZK en de provincie Limburg blijven op het gebied van taalbeleid in contact. Op ambtelijk niveau zal er minstens twee keer per jaar contact zijn over de uitvoering van het taalbeleid. Zo blijven de partijen op de hoogte van wat er speelt rondom de Limburgse taal en kunnen eventuele problemen in een vroeg stadium worden gesignaleerd. Ook zal er ieder jaar een werkbezoek naar de provincie Limburg plaatsvinden in het kader van beleid op de minderheidstalen. Daar waar nodig kunnen op bestuurlijk niveau afspraken worden gepland. Het ministerie van BZK kan het uitwisselen van expertise en ervaringen tussen andere minderheidstalen en het Limburgs blijven faciliteren. Bovendien kan het ministerie van BZK waar nodig contact leggen met andere departementen en hen vragen de provincie te ondersteunen bij vragen die op hun beleidsterrein liggen. Om dit laatste te vergemakkelijken heeft het ministerie van BZK een interdepartementaal talenoverleg opgezet, waarin ook de Limburgse taal regelmatig wordt besproken. Dit komt een meer integrale aanpak voor het behoud en gebruik van de regionale en minderheidstalen binnen Nederland ten goede.